

Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας

Τόμ. 4, Αρ. 1 (2025)

4ο Ετήσιο Ελληνόφωνο Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας: Η Επικοινωνία στην εποχή της 5ης Βιομηχανικής Επανάστασης

Ετήσιο Ελληνόφωνο Συνέδριο
Εργαστηρίων Επικοινωνίας
Conference of Communication Labs
www.cclabs.gr

cclabs 2025
28 και 29 Ιουνίου 2025

4ο Ετήσιο Ελληνόφωνο Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας

**Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ 5ης
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ**

Λέσβος (Διαδικτυακά)
Δωρεάν παρακολούθηση

Βασικοί Διοργανωτές: UNIVERSITY OF THE AEGEAN, Εργαστήριο Επικοινωνίας και Πολυμέσων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Επικοινωνίας

Υποστηρικτής: PrivaSI, PRIVACT

Ad hoc ρύθμιση της Τεχνητής Νοημοσύνης στα Μέσα Ενημέρωσης: η περίπτωση του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού ΤΝ

Θεόδωρος Χίου

doi: [10.12681/cclabs.9711](https://doi.org/10.12681/cclabs.9711)

Copyright © 2026, Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Χίου Θ. (2026). Ad hoc ρύθμιση της Τεχνητής Νοημοσύνης στα Μέσα Ενημέρωσης: η περίπτωση του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού ΤΝ. *Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας*, 4(1), 562–574. <https://doi.org/10.12681/cclabs.9711>

Ad hoc ρύθμιση της Τεχνητής Νοημοσύνης στα Μέσα Ενημέρωσης: η περίπτωση του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2

Κανονισμού ΤΝ

Δρ. Θεόδωρος Χίου

Μεταδιδάκτωρ Νομικής Ε.Κ.Π.Α., Δικηγόρος (IPrightsGR)

ABSTRACT

The use of AI systems by journalists and media organisations in order to generate news articles, reports or other content of journalistic nature is attaining widespread adoption. The EU AI Act imposes specific transparency obligation with regards AI-generated or manipulated text which is published with the purpose of informing the public on matters of public interest (art. 50§4 EU AI Act), according to which, AI systems deployers shall disclose to the natural persons concerned in a clear and distinguishable manner, at the time of the first interaction or exposure, that the text has been artificially generated or manipulated. However, this particular transparency obligation shall not apply where the AI-generated text has undergone a process of human review or editorial control and where a natural or legal person holds editorial responsibility for the publication of the content. This contribution offers an interpretative analysis of that provision and assesses the impact that its application may have upon the information ecosystem in Greece (and beyond).

KEYWORDS: *EU AI Act, transparency, algorithmic journalism, AI-generated text*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ) είναι μια τεχνολογία γενικού σκοπού η οποία, τα τελευταία χρόνια, διαδόθηκε εκτενώς και βρίσκει εφαρμογή σε ένα ευρύτατο φάσμα δραστηριοτήτων και κλάδων. Ιδιαίτερη δε εξάπλωση παρουσιάζει και η λεγόμενη παραγωγική ΤΝ (*Generative AI* ή *GenAI*), στην οποία εντάσσονται και τα Μεγάλα Γλωσσικά Μοντέλα (*Large language models-LLMs*) ΤΝ, τα οποία ενσωματώνονται σε συστήματα (παραγωγικής) ΤΝ, όπως το πασίγνωστο *ChatGPT* (openai.com/chatgpt, χ. χρ.). Τα συστήματα αυτά είναι σε θέση να

παράγουν περιεχόμενο διαφόρων κατηγοριών, ύστερα από υποβολή σχετικής εντολής (*prompt*) από τον χρήστη του συστήματος.

Η χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης έχει εξαπλωθεί εδώ και κάποια χρόνια (Κανέλλος, 2021, σελ. 332-333) και στον τομέα της δημοσιογραφίας και των μέσων εν γένει (Tsalakanidou, 2022, σελ. 74 και 258 επ.: ΠΟΕΣΥ, 2024: Κοτενίδης & Βέγλης, 2024: Παναγόπουλος & Κάπος & Τριανταφύλλου, 2025, σελ. 14 επ.). Για παράδειγμα, μέσα όπως το *Associated Press* χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη, μεταξύ άλλων, για την παραγωγή και διανομή ειδησεογραφικού περιεχομένου (www.ap.org/solutions/artificial-intelligence, χ.χρ.). Ο εκδότης *News Corp Australia* παράγει εβδομαδιαίως 3.000 άρθρα με χρήση εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης (Meade, 2023). Είναι μάλιστα αξιοσημείωτο ότι συστήματα παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης που είναι εξειδικευμένα (ήτοι: «εκπαιδευμένα») για παραγωγή δημοσιογραφικού περιεχομένου ήδη κυκλοφορούν στην αγορά (π.χ. η εφαρμογή *Narrativa*, www.narrativa.com, χ.χρ), ενώ παρατηρείται και η εσωτερική ανάπτυξη μοντέλων και συστημάτων από τα ίδια τα μέσα ενημέρωσης, όπως δείχνει το παράδειγμα του *BloombergGPT* της *Bloomberg* (Quinonez & Meij, 2024). Άλλωστε, η εξάπλωση της παραγωγικής ΤΝ στον τομέα αυτό αυτή οδήγησε και στην ανάδειξη του ειδικού όρου «αλγοριθμική» (Τσαντήλα, 2020: Χίου, 2024: Χίου, 2024a) ή «αυτοματοποιημένη» ή «ρομποτική» δημοσιογραφία (Ombelet *et al.*, 2016: Κοτενίδης&Βέγλης, 2023, σελ. 61). Έτσι, η χρήση συστημάτων παραγωγικής ΤΝ οδηγεί στην αυτοματοποίηση της σύνταξης περιεχομένου που αποσκοπεί στην ενημέρωση του κοινού. Κατά συνέπεια, το δημοσιογραφικό ή ειδησεογραφικό περιεχόμενο που δημοσιεύεται στις μέρες μας, όπως ιδίως άρθρα ειδήσεων και επικαιρότητας, εκθέσεις (*reports*), κ.λπ., ενδέχεται να μην έχει συνταχθεί από κάποιον δημοσιογράφο, αλλά να είναι **συνθετικής προέλευσης** (στοιχείο εξόδου συστημάτων ΤΝ) (Vesala, 2021, σελ. 1: Τσαντήλα, 2020).

ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ο Κανονισμός 2024/1689 της 13ης Ιουνίου 2024 για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 300/2008, (ΕΕ) αριθ. 167/2013, (ΕΕ) αριθ. 168/2013, (ΕΕ) 2018/858, (ΕΕ) 2018/1139 και (ΕΕ) 2019/2144 και των οδηγιών 2014/90/ΕΕ, (ΕΕ) 2016/797 και (ΕΕ) 2020/1828 (εφεξής: Κανονισμός ΤΝ) θεσπίζει εναρμονισμένο ρυθμιστικό πλαίσιο για την ανάπτυξη, διάθεση στην

αγορά και χρήση συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης εντός της ΕΕ, το οποίο εφαρμόζεται άμεσα, από τη θέση του σε ισχύ, και στην Ελλάδα. Ένας από τους κεντρικούς δικαιολογητικούς σκοπούς του νομοθετήματος αυτού είναι, μεταξύ άλλων, η προώθηση της **ανθρωποκεντρικής και αξιόπιστης** ΤΝ (άρθ. 1§1 και αιτ. σκ. 1 Κανονισμού ΤΝ), στα πρότυπα των προγενέστερων μη δεσμευτικών Κατευθυντηρίων Γραμμών Δεοντολογίας για Αξιόπιστη Τεχνητή Νοημοσύνη που συντάχθηκαν από την Ανεξάρτητη Ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για την τεχνητή νοημοσύνη (ΟΕΥΕ 2019).

Ο Κανονισμός ΤΝ εισάγει, μεταξύ άλλων, εναρμονισμένους **κανόνες διαφάνειας** για ορισμένα συστήματα ΤΝ (άρθ. 1§2 περ. δ) και Κεφάλαιο IV, άρθ. 50 επ. Κανονισμού ΤΝ). Οι κανόνες αυτοί αφορούν πρωτίστως τους παρόχους των συστημάτων αυτών, δηλαδή τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δημόσιες αρχές, υπηρεσίες ή άλλους φορείς που αναπτύσσουν ή έχουν αναπτύξει και διαθέτουν σύστημα ΤΝ στην αγορά ή θέτουν το σύστημα ΤΝ σε λειτουργία υπό τη δική τους επωνυμία ή εμπορικό σήμα, είτε έναντι αντιτίμου είτε δωρεάν (άρθ. 3 περ. 3) Κανονισμού ΤΝ).

Σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, όμως, ο Κανονισμός ΤΝ θεσπίζει υποχρεώσεις διαφάνειας και σε βάρος ορισμένων **φορέων εφαρμογής (deployers)** συστημάτων ΤΝ, δηλαδή φυσικών ή νομικών προσώπων, δημοσίων αρχών, υπηρεσιών ή άλλων φορέων που χρησιμοποιούν υπό την ευθύνη τους σύστημα ΤΝ στο πλαίσιο μη προσωπικής, επαγγελματικής δραστηριότητας (άρθ. 3 περ. 4) και, εξ αντιδιαστολής, άρθ. 2§10 Κανονισμού ΤΝ).

Μία τέτοια περίπτωση είναι η υποχρέωση που εισάγει η διάταξη του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού ΤΝ και η οποία παρουσιάζει ειδικό ενδιαφέρον για τον κλάδο της δημοσιογραφίας και των μέσων ενημέρωσης εν γένει.

Η ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Η διάταξη του άρθρου 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού ΤΝ εισάγει μία *ad hoc* **υποχρέωση διαφάνειας** εν σχέσει με τη δημοσίευση *κειμένου το οποίο αποσκοπεί στην ενημέρωση του κοινού για θέματα δημόσιου συμφέροντος* και το οποίο δημιουργείται ή έχει υποστεί χειρισμό από σύστημα (παραγωγικής) ΤΝ. Σύμφωνα με αυτή:

«[ο]ι φορείς εφαρμογής συστήματος ΤΝ που δημιουργεί ή χειρίζεται κείμενο το οποίο δημοσιεύεται με σκοπό την ενημέρωση του κοινού για θέματα δημόσιου συμφέροντος

γνωστοποιούν ότι το κείμενο έχει παραχθεί ή υποστεί χειρισμό τεχνητά. Η υποχρέωση αυτή δεν ισχύει όταν η χρήση επιτρέπεται από τον νόμο για την ανίχνευση, την πρόληψη, τη διερεύνηση ή τη δίωξη αξιόποινων πράξεων ή όταν το περιεχόμενο που έχει παραχθεί από ΤΝ έχει υποβληθεί σε διαδικασία ανθρώπινης επανεξέτασης ή ανθρώπινου συντακτικού ελέγχου και όταν ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο φέρει συντακτική ευθύνη για τη δημοσίευση του περιεχομένου.»

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα συμβολή έχει ως στόχο να παρουσιάσει και αποσαφηνίσει ερμηνευτικά το περιεχόμενο της διάταξης του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού ΤΝ, χρησιμοποιώντας τα κλασσικά μεθοδολογικά εργαλεία ερμηνείας των κανόνων δικαίου (γραμματική, τεολογική, συστηματική ερμηνεία). Η ερμηνευτική αποσαφήνιση της διάταξης θα αποτελέσει στη συνέχεια το υπόβαθρο για την αξιολόγηση της επίδρασης που η εφαρμογή της υποχρέωσης αυτής αναμένεται να έχει στα μέσα ενημέρωσης στην Ελλάδα, υπό μορφή συμπερασματικών σκέψεων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Πεδίο εφαρμογής υποχρέωσης

Κατ' αρχάς, η διάταξη εφαρμόζεται μόνο επί **κειμένου** (σε οιαδήποτε γλώσσα), το οποίο έχει παραχθεί από ΤΝ ή έχει υποστεί χειρισμό τεχνητά από σύστημα ΤΝ. Στο πεδίο εφαρμογής θα υπάγεται, λοιπόν, είτε νέο κείμενο που «δημιουργεί» εξ αρχής σύστημα (παραγωγικής) ΤΝ (ακόμα και αν το σύστημα αυτό διατίθεται υπό καθεστώς ανοικτής άδειας, άρθ. 2§12 Κανονισμού ΤΝ· Gils, 2025, σελ. 943-944), είτε υφιστάμενο κείμενο (π.χ. ανθρώπινης προέλευσης), το οποίο υφίσταται χειρισμό (π.χ. επεξεργασία, διόρθωση, σύντμηση, βελτίωση, κ.ά.) με χρήση τέτοιου συστήματος (Gils, 2025, 966-967). Έτσι, υπό το φως της ευρύτερης τεολογίας του Κανονισμού (προώθηση αξιόπιστης ΤΝ), η εφαρμογή της διάταξης θα ενεργοποιείται, τόσο στην περίπτωση κειμένου που παρήχθη εξ ολοκλήρου από σύστημα ΤΝ, όσο και στην περίπτωση που ο τεχνητός χειρισμός ενδέχεται να αφορά μόνο μέρος ενός κειμένου, το οποίο κατά τα λοιπά συντάχθηκε από άνθρωπο (π.χ. συνθετικά τμήματα, όπως π.χ. αλγοριθμική μετάφραση φράσεων, εντός κειμένου) (Gils, 2025, σελ. 969). Στη κατηγορία του χειρισμού θα πρέπει να συμπεριληφθεί και η μετάφραση (Gils,

2025, σελ. 966-967). Η έκταση του κειμένου που παράγεται ή υφίσταται τεχνητό χειρισμό με χρήση συστήματος TN είναι κατ' αρχήν αδιάφορη για την εφαρμογή του άρθρου 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού TN, δεδομένου ότι η διάταξη δεν διακρίνει σχετικά.

Επιπλέον, το κείμενο πρέπει να **δημοσιεύεται**, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να καθίσταται **προσιτό στο κοινό** (έτσι, εξ αντιδιαστολής, Gils, 2025, σελ. 966,967). Εφόσον ο Κανονισμός δεν διακρίνει, η δημοσίευση μπορεί να λαμβάνει χώρα με οιοδήποτε τρόπο και σε οιοδήποτε μέσο (ηλεκτρονικό ή μη). Ακολούθως, ως κείμενα που καλύπτονται από την υπό κρίση διάταξη θα πρέπει να θεωρηθούν και οι υπότιτλοι σε δημοσιευμένο οπτικοακουστικό περιεχόμενο (πρβλ. αιτ. σκ. 3 Κανονισμού 2024/1083 της 11ης Απριλίου 2024 σχετικά με τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ (Κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης), όπου αναφορά στην αυξανόμενη χρήση και αποδοχή εργαλείων αυτόματης μετάφρασης ή υποτιτλισμού που μειώνουν τα γλωσσικά εμπόδια εντός της εσωτερικής αγοράς). Ομοίως, στην έννοια του κειμένου θα πρέπει να συμπεριληφθούν και προφορικά κείμενα που μεταδίδονται (δημοσιεύονται) από μέσα όπως η τηλεόραση ή το ραδιόφωνο (Schwartmann et al., 2025, σελ. 210-211, υποσ. 449). Έτσι, η έννοια της δημοσίευσης δεν θα πρέπει να περιοριστεί στην έντυπη ή ηλεκτρονική έκδοση κειμένων. Πάντως, μη δημοσιευμένα κείμενα (π.χ. κείμενα που προορίζονται για προσωπική χρήση ή κείμενα που διακινούνται εσωτερικά, εντός ενός οργανισμού) φρονούμε ότι δεν θα καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της διάταξης, ακόμα και αν έχουν παραχθεί ή υποστεί χειρισμό τεχνητά με χρήση συστήματος TN.

Πρωτίστως όμως, το κατά τα ανωτέρω δημοσιευόμενο κείμενο θα υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού TN εφόσον έχει ως σκοπό την **ενημέρωση του κοινού για θέματα δημοσίου συμφέροντος**. Ως ενημέρωση μπορεί να νοηθεί η παροχή πληροφόρησης, αλλά και, υπό παθητική εκδοχή, το να καθίσταται κανείς ενήμερος (Μπαμπινιώτης, 2002, λ. ενήμερος) και μάλιστα για τρέχοντα ή πρόσφατα συμβάντα (lexigram.gr, χ. χρ.). Το δημόσιο συμφέρον (*public interest*) αφορά ωφέλεια ή χρησιμότητα υπέρ του κοινωνικού συνόλου (π.χ. υγεία, ασφάλεια, προστασία του περιβάλλοντος, ζητήματα θεμελιωδών ελευθεριών κ.ά.) (πρβλ. και άρθ. 1 και αιτ. σκ. 7 και 8 Κανονισμού TN· Gils, 2025, σελ. 967). Παρότι η διάταξη δεν προσφέρει κάποια ειδικότερη κατεύθυνση, η τεολογία της διάταξης δικαιολογεί διασταλτική ερμηνεία του όρου, κατά

τρόπο ώστε να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης κείμενα που ενημερώνουν το κοινό για θέματα πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά ή πολιτιστικά (Feltes, 2025, σελ. 234). Έτσι, η διάταξη θα καλύπτει κατ' εξοχήν **ειδησεογραφικά άρθρα** (Gils, 2025, σελ. 966-967), εκδόσεις τύπου, καθώς και λοιπά ενημερωτικά γραπτά δημοσιεύματα (π.χ. εκλαϊκευμένα επιστημονικά άρθρα), αλλά και προφορικά μεταδιδόμενα ενημερωτικά κείμενα (π.χ. κείμενο που εκφωνείται σε ραδιοφωνικό δελτίο ειδήσεων), όχι όμως κείμενα ψυχαγωγίας (π.χ. λογοτεχνία, Gils, 2025, σελ. 967· αντίθ. Schwartmann *et al.*, 2025, σελ. 210-211) ή κείμενα που διαβιβάζουν απλώς ιδέες.

Τέλος, η υποχρέωση βαρύνει κάθε φορέα εφαρμογής (επαγγελματία χρήστη) ο οποίος χρησιμοποιεί σύστημα παραγωγικής ΤΝ για να παράξει ή να επεξεργαστεί τεχνητά τέτοιο κείμενο, στο πλαίσιο **επαγγελματικής δραστηριότητας**. Φρονούμε ότι η επαγγελματική δραστηριότητα υποδηλώνει ότι η δημοσίευση πραγματοποιείται στο πλαίσιο οικονομικής δραστηριότητας, ήτοι έναντι ανταλλάγματος, είτε αυτό είναι οικονομικής είτε άλλης φύσης (πρβλ. αιτ. σκ. 9 Κανονισμού για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης). Ως επαγγελματίας χρήστης θα πρέπει να νοηθεί οιοσδήποτε χρήστης δημοσιεύει ενημερωτικό κείμενο στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας, ακόμα και αν δεν είναι επαγγελματίας του κλάδου των ΜΜΕ με στενή έννοια. Στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης θα συμπεριλαμβάνεται οπωσδήποτε κάθε **επαγγελματικός φορέας ενημέρωσης** όπως π.χ. μία υπηρεσία μέσω ενημέρωσης κατ' άρθ. 2 περ. 1) Κανονισμού για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, ένας εκδότης τύπου, ένας ραδιοτηλεοπτικός σταθμός ή ένας επαγγελματίας δημοσιογράφος που διατηρεί ενημερωτική ιστοσελίδα. Ο υπόχρεος επαγγελματίας χρήστης θα πρέπει να έχει τον τόπο εγκατάστασής του ή να βρίσκεται εντός της Ένωσης (όταν δημοσιεύει το κείμενο), αλλά αρκεί να είναι εγκατεστημένος και εκτός της Ένωσης, εφόσον το κείμενο δημοσιεύεται εντός της αγοράς της ΕΕ (2§1 περ. β) και γ) Κανονισμού ΤΝ). Υπό το φως συνδυαστικής γραμματικής ερμηνείας των άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 και 2 περ. 4) Κανονισμού ΤΝ, ο ίδιος ο φορέας εφαρμογής συστήματος ΤΝ όχι μόνο θα παράγει ή χειρίζεται τεχνητά το κείμενο, χρησιμοποιώντας ένα σύστημα ΤΝ, αλλά θα προβαίνει **και** στην κατά τα ανωτέρω δημοσίευση του κειμένου. Αντίθετα, η διάταξη δεν θα εφαρμόζεται σε περίπτωση απλής (ανα)δημοσίευσης κειμένου από τρίτο πρόσωπο που δεν αντιστοιχεί στον φορέα εφαρμογής (ήτοι, στον χρήστη) του συστήματος ΤΝ που παρήγαγε ή χειρίστηκε το κείμενο. Και τούτο, διότι το τρίτο αυτό πρόσωπο δεν θα έχει χρησιμοποιήσει το σύστημα ΤΝ για την παραγωγή

του κειμένου υπό την ευθύνη του και δεν θα δύναται να χαρακτηριστεί φορέας εφαρμογής με την έννοια του άρθ. 2 περ. 4) Κανονισμού TN.

Συνολικά, δυνάμει της ανωτέρω ανάπτυξης προκύπτει ότι η διάταξη του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού TN θα εφαρμόζεται σε δημοσιευόμενο κείμενο που αποσκοπεί στην ενημέρωση του κοινού για θέματα δημοσίου συμφέροντος που παράγεται με χρήση TN στο πλαίσιο επαγγελματικής (ενημερωτικής) δραστηριότητας και καθίσταται προσιτό στο κοινό της Ένωσης. Κατά συνέπεια, η αλγοριθμική δημοσιογραφία αναδεικνύεται ως το κατεξοχήν πεδίο εφαρμογής της ως άνω διάταξης (πρβλ. Feltes, 2025, σελ. 233).

Περιεχόμενο υποχρέωσης

Η θεσπιζόμενη υποχρέωση διαφάνειας συνίσταται στην υποχρέωση **γνωστοποίησης** ότι το δημοσιευόμενο κείμενο έχει παραχθεί ή υποστεί χειρισμό τεχνητά, ώστε να τονιστεί η (πιθανώς μη διαφανόμενη, εκ πρώτης όψης) μη ανθρώπινη/συνθετική προέλευση, να γίνει διάκριση εν σχέσει με τα κείμενα ανθρώπινης προέλευσης, και να τύχει κατάλληλης (προσεκτικότερης, ίσως) αντιμετώπισης από το κοινό που το προσλαμβάνει, ιδίως ως προς την αξιοπιστία και την ακρίβειά του. Με τον τρόπο αυτό, η θεσπιζόμενη υποχρέωση επιδιώκει να περιορίσει τις επιβλαβείς επιπτώσεις των συστημάτων TN που παράγουν ή χειρίζονται ενημερωτικά κείμενα (αιτ. σκ. 1 Κανονισμού TN), με σημαντικότερη εξ αυτών την **παραπληροφόρηση** (πρβλ. αιτ. σκ. 132 Κανονισμού TN· Feltes, 2025, σελ. 233).

Ο Κανονισμός δεν προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιείται η γνωστοποίηση, ούτε επιβάλλει κάποιο ελάχιστο περιεχόμενο που αυτή θα πρέπει να έχει. Έτσι, ο ενωσιακός νομοθέτης καταλείπει τη σχετική απόφαση στον φορέα εφαρμογής του συστήματος TN (Gils, 2025, σελ. 967), προωθώντας ταυτόχρονα την ήπια (αυτό)ρύθμιση με τήρηση κωδίκων πρακτικής σε επίπεδο Ένωσης, των οποίων η κατάρτιση ενθαρρύνεται και διευκολύνεται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία TN (*EU AI Office*) (άρθ. 50§7 Κανονισμού TN). Πάντως εκ της τελολογίας της διάταξης προκύπτει με ασφάλεια ότι δεν θα αρκεί μία αμιγώς μηχαναγνώσιμη γνωστοποίηση, όπως αυτή που επιτάσσει η διάταξη του άρθ. 50§2 Κανονισμού TN, η οποία πάντως θα εξακολουθεί να εφαρμόζεται σωρευτικά προς την εξεταζόμενη υποχρέωση γνωστοποίησης (Gils, 2025, σελ. 943-944 και 949-950). Αντίθετα, η γνωστοποίηση θα πρέπει να πραγματοποιείται με τρόπο που επιτρέπει την πρόσληψη (ανάγνωση/ακρόαση και κατανόησή της) από άνθρωπο (φυσικό πρόσωπο) (Gils, 2025, σελ.

967) και μάλιστα από το κοινό (κατ' ακριβολογία, από κάθε μέλος του κοινού, Gils, 2025, σελ. 971-972) προς το οποίο στοχεύει το δημοσιευόμενο κείμενο, δηλαδή κατ' ανάγκη σε **ανθρώπινη γλώσσα** που αρμόζει στην κάθε περίπτωση. Είναι επίσης σαφές ότι η γνωστοποίηση θα πρέπει να παρέχεται στα ενδιαφερόμενα φυσικά πρόσωπα (το κοινό - τους δυνητικούς αναγνώστες/ακροατές του κειμένου) με σαφή (*clear*) και διακριτό (*distinguishable*) τρόπο, το αργότερο κατά τη στιγμή της πρώτης αλληλεπίδρασης ή έκθεσης στο κείμενο αυτό (άρθ. 50§5 Κανονισμού TN). Ομοίως, η γνωστοποίηση θα πρέπει να ξεχωρίζει ή διακρίνεται από το ίδιο το ενημερωτικό κείμενο (Gils, 2025, σελ. 970-971).

Η υποχρέωση γνωστοποίησης που εισάγει η διάταξη του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού TN τίθεται σε ισχύ στις 2 Αυγούστου 2026 (άρθ. 113 Κανονισμού TN). Παρότι δεν εφαρμόζεται αναδρομικά, φρονούμε ότι κείμενα που δημοσιεύτηκαν πριν τη θέση σε ισχύ της υποχρέωσης θα πρέπει να υπόκεινται στην ως άνω υποχρέωση ύστερα από τη θέση της διάταξης σε ισχύ. Ο έλεγχος εφαρμογής της εν λόγω υποχρέωσης θα δύναται να πραγματοποιηθεί από εθνική αρμόδια αρχή (αρχή εποπτείας της αγοράς) που θα συσταθεί ή οριστεί (άρθ. 70§1 Κανονισμού TN). Δυνατή και η υποβολή καταγγελίας από κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει λόγους να θεωρηθεί ότι έχει γίνει παραβίαση της υποχρέωσης γνωστοποίησης που εισάγει το άρθ. 50§4 (άρθ. 85 Κανονισμού TN) από κάποιον υπόχρεο φορέα εφαρμογής και επιβολή κυρώσεων (προστίμων) κατά το άρθ. 99§4 περ. ζ) Κανονισμού TN (Gils, 2025, σελ. 977 επ.).

Εξαίρεση από εφαρμογή υποχρέωσης

Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της διάταξης του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού TN, η ανωτέρω υποχρέωση γνωστοποίησης «δεν ισχύει όταν [α)] η χρήση επιτρέπεται από τον νόμο για την ανίχνευση, την πρόληψη, τη διερεύνηση ή τη δίωξη αξιόποινων πράξεων ή [β)] όταν το περιεχόμενο που έχει παραχθεί από TN [i)] έχει υποβληθεί σε διαδικασία ανθρώπινης επανεξέτασης [*human review*] ή ανθρώπινου συντακτικού ελέγχου [*editorial control*] και [ii)] όταν ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο φέρει συντακτική ευθύνη για τη δημοσίευση του περιεχομένου [*editorial responsibility for the publication of the content*].» Με βάση το αντικείμενο της παρούσας συμβολής, η παρακάτω ανάλυση θα εστιάσει στην ερμηνευτική αποσαφήνιση της υπό β) περίπτωσης.

Κατ' αρχάς, η αναφορά του γράμματος της διάταξης σε «περιεχόμενο» θα πρέπει να ερμηνευθεί διορθωτικά και να αντικατασταθεί με τη λέξη «κείμενο», λαμβάνοντας υπόψη το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της διάταξης. Εν συνεχεία, η αναφορά της διάταξης μόνο σε περιεχόμενο που έχει «παραχθεί από TN» φρονούμε ότι δεν αποκλείει την *a fortiori* εφαρμογή της εξαίρεσης και επί περιεχομένου που έχει υποστεί χειρισμό τεχνητά.

Επίσης, παρότι το γράμμα της διάταξης επιτρέπει και τη διαζευκτική ανάγνωση, ορθότερο είναι να θεωρηθεί ότι οι υπό β) i) και ii) προϋποθέσεις (διαδικασία ανθρώπινης επανεξέτασης ή ανθρώπινου συντακτικού ελέγχου και συντακτική ευθύνη για δημοσίευση) εφαρμόζονται σωρευτικά (Gils, 2025, σελ. 968-969). Αυτό προκύπτει άλλωστε ευθέως από το γράμμα της αιτ. σκ. 134 Κανονισμού TN, σύμφωνα με την οποία «[...] είναι επίσης σκόπιμο να προβλεφθεί παρόμοια υποχρέωση γνωστοποίησης σε σχέση με κείμενο που έχει παραχθεί ή υποστεί χειρισμό από TN, εφόσον δημοσιεύεται με σκοπό την ενημέρωση του κοινού για θέματα δημόσιου συμφέροντος, εκτός εάν το περιεχόμενο που έχει παραχθεί από TN έχει υποβληθεί σε διαδικασία ανθρώπινης επανεξέτασης ή ανθρώπινου συντακτικού ελέγχου **και** ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο φέρει τη συντακτική ευθύνη για τη δημοσίευση του περιεχομένου.»

Η διαδικασία **ανθρώπινης επανεξέτασης** αναφέρεται στον εν γένει έλεγχο του παραχθέντος κειμένου από άνθρωπο, ικανοποιώντας τη γενικότερη τελολογία του Κανονισμού TN για προώθηση της ανθρωποκεντρικής TN. Η διαδικασία **ανθρώπινου συντακτικού ελέγχου** δεν αναφέρεται απλώς σε έλεγχο τήρησης κανόνων γραμματικής και συντακτικού. Αντίθετα, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι συνίσταται πρωτίστως **σε έλεγχο περί της ακρίβειας και αλήθειας** του περιεχομένου του δημοσιευόμενου κειμένου (Gils, σελ. 968-969· Feltes, 2025, σελ. 234), χάριν ικανοποίησης της τελολογίας της διάταξης για την αντιμετώπιση του κινδύνου παραπληροφόρησης από την παραγωγή ενημερωτικών κειμένων με χρήση TN. Τέλος, η έννοια της **συντακτικής ευθύνης** δύναται να νοηθεί, εκ συστηματικού επιχειρήματος, υπό το φως μιας κατ' αναλογία εφαρμογής του ορισμού του άρθ. 258 Κανονισμού για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, ως άσκηση ουσιαστικού ελέγχου τόσο επί της επιλογής του κειμένου, όσο και επί της οργάνωσής του, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ευθύνης βάσει του εθνικού δικαίου (π.χ. βάσει του Ν. 1178/1981).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ύστερα από την ανωτέρω ανάπτυξη, είναι δυνατή η διατύπωση ορισμένων συμπερασματικών σκέψεων αναφορικά με το περιεχόμενο της διάταξης του άρθ. 50§4 υποπαράγρ. 2 Κανονισμού TN και την επίδραση που αναμένεται να έχει η θέση σε ισχύ της διάταξης αυτής στο οικοσύστημα της ενημέρωσης.

1. Η υπό εξέταση διάταξη ρυθμίζει κατ' εξοχήν τη χρήση συστημάτων (παραγωγικής) TN από δημοσιογράφους και μέσα ενημέρωσης και αναδεικνύεται σε ένα *ad hoc* ρυθμιστικό πλαίσιο της παραγωγής ενημερωτικών κειμένων συνθετικής προέλευσης και της χρήσης συστημάτων TN στον κλάδο της δημοσιογραφίας εν γένει εντός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας.

2. Η επιβολή υποχρέωσης γνωστοποίησης της συνθετικής προέλευσης ενός ενημερωτικού κειμένου υποδηλώνει ότι ο νομοθέτης εκλαμβάνει τα κείμενα που παράγονται ή υπόκεινται σε τεχνητό χειρισμό από συστήματα TN ως εγγενώς αναξιόπιστα και, κατ' επέκταση, δυνητικά επικίνδυνα για διάδοση παραπληροφόρησης. Το έλλειμα ποιότητας ή/και αξιοπιστίας που συνδέεται με την αλγοριθμική παραγωγή ή χειρισμό του ενημερωτικού κειμένου αντισταθμίζεται από α) την ανθρώπινη επανεξέταση ή/και συντακτικό έλεγχο και β) την ύπαρξη προσώπου που φέρει συντακτική ευθύνη.

3. Η διάταξη φαίνεται να κινείται στο ίδιο πνεύμα με τις προβλέψεις Χαρτών και Κωδίκων δεοντολογίας για τη χρήση TN από δημοσιογράφους που αναπτύσσονται διεθνώς (π.χ. PARIS CHARTER ON AI AND JOURNALISM, 2023), αλλά και στην Ελλάδα (Βλαχόπουλος *et al.*, 2025), στο βαθμό που αυτά τα εργαλεία αυτορρύθμισης επεκτείνουν την εφαρμογή των κανόνων δημοσιογραφικής δεοντολογίας και του καθήκοντος αληθείας (Καράκωστας, 1993), στην αλγοριθμική δημοσιογραφία και προβλέπουν ρητώς, μεταξύ άλλων (Βλαχόπουλος, 2025), την υποχρέωση ανάληψης συντακτικής ευθύνης και για το συνθετικό περιεχόμενο (Βλαχόπουλος *et al.*, 2025, άρθ. 4(α)· PARIS CHARTER ON AI AND JOURNALISM, 2023, άρθ. 4).

4. Η διάταξη αναμένεται να προωθήσει μία χρήση TN στο πεδίο της δημοσιογραφίας και των μέσων ενημέρωσης που συνοδεύεται ταυτόχρονα από εφαρμογή διαδικασιών ανθρώπινης επανεξέτασης, συντακτικού ελέγχου και πρόβλεψη συντακτικής ευθύνης, διά του κινήτρου της απαλλαγής από την υποχρέωση γνωστοποίησης περί της συνθετικής προέλευσης των δημοσιευόμενων κειμένων. Και τούτο, διότι ελλείψει γνωστοποίησης περί

της συνθετικής προέλευσης του ενημερωτικού κειμένου, αφενός δεν θα επηρεάζεται η συνήθης διαδικασία δημοσίευσης κειμένων και η πρόσληψη αυτών από το κοινό (π.χ. δεν θα απαιτείται ανθρωπίνως αναγνώσιμη επισήμανση, που θα μπορούσε να επηρεάσει τη στάση του κοινού απέναντι στα δημοσιεύματα και, κατ' επέκταση στο μέσο που τα δημοσιεύει). Αφετέρου, θα παρέχεται έρεισμα για επίκληση απόλυτων και αποκλειστικών δικαιωμάτων επί κειμένου που παρήχθη με χρήση ΤΝ από τον φορέα εφαρμογής του συστήματος ΤΝ, αφού η αξιοπιστία του δημοσιογραφικού περιεχομένου συνιστά υπόρρητη προϋπόθεση για την αναγνώριση του κατ' άρθρ. 51B Ν 2121/1993 συγγενικού δικαιώματος εκδοτών τύπου (Χίου, 2024α, σελ. 540).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Feltes, N. (2025). Article 50 AI Act: Do the Transparency Provisions Improve Upon the Commission's Draft?. *JIPITEC* 16, 222 επ.

Gils, Th. (2025). Article 50. Transparency obligations for Providers and Deployers of certain AI Systems. Στο: Pehlivan, C. N. & Forgó N. & Valcke P. (επιμ.) (2025), *The EU Artificial Intelligence (AI) Act: A Commentary*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 930 επ.

Meade, A. (2023). News Corp using AI to produce 3,000 Australian local news stories a week. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/media/2023/aug/01/news-corp-ai-chat-gpt-stories>.

Ombenet, P.-J. & Kuczerawy, A. & Valcke, P. (2016). Supervising Automated Journalists in the Newsroom: Liability for Algorithmically Produced News Stories. *CiTiP Working Paper* 25/2016. <https://ssrn.com/abstract=2768646>

Quinonez C. & Meij E. (2024). A new era of AI-assisted journalism at Bloomberg. *AI Magazine*, 45(2), 187-199. <https://onlinelibrary.wiley.com/toc/23719621/2024/45/2>.

Schwartzmann, R. & Keber, T. & Zenner, K. (2025). *AI-Act. A practical guide*. Heidelberg: C.F. Müller

Tsalakanidou, F. (2022). *AI technologies and applications in media: State of Play, Foresight, and Research Directions*, AI4Media, D.3.2. https://www.ai4media.eu/wp-content/uploads/2022/03/AI4Media_D2.3_Roadmap_final.pdf

Vesala J. (2021). Press Publishers' Right and Artificial Intelligence. Στο: Pihlajarinne, T. & Alen-Savikko, A. (επιμ.) (2022). *AI and the Media - Reconsidering Rights and Responsibilities*.

Cheltenham Glos: Edward Elgar. Αναφορά σε εκδοχή συγγραφέα (2021). SSRN.
<https://ssrn.com/abstract=3929548>

Ανεξάρτητη Ομάδα Εμπειρογνομώνων Υψηλού Επιπέδου για την Τεχνητή Νοημοσύνη (ΟΕΥΕ για την ΤΝ) (2019). Κατευθυντήριες Γραμμές Δεοντολογίας για Αξιόπιστη Τεχνητή Νοημοσύνη. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai>

Βλαχόπουλος, Σ. & Βασιλόπουλος, Β. & Βραχάτης, Α. & Ελευθερόγλου, Ν. & Καϊμάκη, Β. & Παναγόπουλος, Μ. Α. & Τάσσης, Σ. & Τσίπρα, Μ. (2025). Κώδικας Δεοντολογίας για τη Χρήση της Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης από Δημοσιογράφους, ΠΟΕΣΥ. <https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias-gia-ti-xrisi-tis/>

Βλαχόπουλος, Σ. (2025). Ο Κώδικας Δεοντολογίας για τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης από δημοσιογράφους - Πώς θα πρέπει να ρυθμίζουμε την τεχνητή νοημοσύνη;. *ΔΙΤΕ 2*, 245 - 246

Κανέλλος, Λ. (2021). *Εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης (στο δίκαιο & στη δικαστική πρακτική)*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Καράκωστας, Ι. (1993). Συναλλακτικές υποχρεώσεις του Τύπου και προστασία της προσωπικότητας. *ΕλλΔνη 7*, 1423-1428

Κοτενίδης, Ε. & Βέγλης Α. (2023). Αυτοματοποίηση και ο αντίκτυπός της στην εργασιακή ταυτότητα του σύγχρονου δημοσιογράφου, *Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας 2(1)*, 60–67

Κοτενίδης, Ε. & Βέγλης, Α. (2024). Ο Ρόλος της Τεχνητής Νοημοσύνης στις Σύγχρονες Αίθουσες Σύνταξης. *Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας*, 3(1), 38–46

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας (2^η έκδ.)

Παναγόπουλος, Α. & Κάπος, Π. & Τριανταφύλλου, Σ. (2025). Η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στις Ελληνικές Αίθουσες Σύνταξης. *Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας*, 3(1), 14–25. <https://doi.org/10.12681/cclabs.8034>

ΠΟΕΣΥ (2024). *Πρακτικά Ημερίδας για την Τεχνητή Νοημοσύνη που πραγματοποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023*. <https://www.poesy.gr/wp-content/uploads/%CE%A0%CF%81%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%97%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B4%CE%B1%CF%82.pdf>

Τσαντήλα, Ο. (2020). *Η αλγοριθμική δημοσιογραφία στην Ελλάδα & οι εξελίξεις της υπό το πρίσμα του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων*. Διπλ. Εργασία Διδρυματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών Δίκαιο και Πληροφορική: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Δ.Π.Θ.
<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/24175/1/TsantilaOlgaMsc2020.pdf>.

Χίου, Θ. (2024). Αλγοριθμική δημοσιογραφία και δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας: ποιος ρόλος για το συγγενικό δικαίωμα προστασίας εκδόσεων τύπου (άρθρ. 51B Ν. 2121/1993);, 3ο Ετήσιο Ελληνόφωνου Συνεδρίου Εργαστηρίων Επικοινωνίας. 3(1), 192-204

Χίου, Θ. (2024α). Είναι η αλγοριθμική δημοσιογραφία ένα νέο πεδίο προστασίας για το συγγενικό δικαίωμα επί εκδόσεων τύπου (άρθρο 51B Ν 2121/1993); *Δίκαιο Τεχνολογίας και Επικοινωνίας*, (4) 529-545